ДОГОВОРЪТЪ НА КНЯЗА ИВАНКО

СИНЪ ДОБРОТИЧЕВЪ

СЪ ГЕНУЕЗЦИТѢ ОТЪ 1387 ГОДИНА.

отъ

В. Н. Златарски и Г. И. Кацаровъ.

Отдѣленъ отпечатъкъ отъ Извѣстия на Историческото Дружество, кн. III.

СОФИЯ
Придворна печатница
1911

Договорътъ на князa Иванко, синъ Добротичевъ, съ генуезцитѣ отъ 1387 год.

Прѣдлаганиятъ тукъ прѣводъ на единъ отъ рѣдкитѣ за нашата история автентични паметници е направенъ по едничкото за сега издание на баронъ Silvestre de Sacy, който прьвъ го изнамѣрилъ между историческитѣ документи въ тайнитѣ архиви на Генуезката република. За тоя паметникъ Silvestre de Sacy прочелъ специаленъ докладъ въ Френската академия на 7. януарий 1814 г., а въ 1824 г. бидоха обнародвани както цѣлиятъ му докладъ, тъй и самиятъ текстъ на паметника подъ надсловъ; „Mémoire sur un traité fait entre les Génois de Pera et un prince des Bulgares". [1]) Това е собствено търговскиятъ договоръ, който бѣ сключенъ на 27. май 1387 г. между генуезцитѣ и князa Иванко (1385 — 1390), синъ на деспота Добротича, владѣтеля на основаното къмъ срѣдата на XIV вѣкъ полунезависимо княжество по българския черноморски брѣгъ около Варна, слѣдъ като били възстановени между тѣхъ мирнитѣ и приятелски отношения въ 1386 г.

Прьвъ оповѣсти въ нашата книжнина за тоя договоръ М. Дриновъ още въ 1870 г.,[2]) който го билъ прѣписалъ отъ изданието на S. de Sacy и се бѣ обѣщалъ още тогава да го „прѣпечати въ нѣкой отъ сборницитѣ на „Българското Книжовно Дружество". Но по неизвѣстни причини обѣщанието на Дринова остана и по-сетнѣ неизпълнено. По тоя договоръ е писано не веднажъ,[3]) но съдържанието му все още не е използувано напълно, що собствено ни и подбуди да се завземемъ за неговия

---

[1]) Вж. Mémoires de l'Institut royal de France. Académie des inscriptions et belles-lettres. Tome VII. Paris 1824, p. 292 — 343, и по-сетнѣ въ Notices et extraits des manuscrits de la bibliothèque royale de Paris, T. XI (1827), p. 65—71.

[2]) Вж. „Нови паметници за историята на българитѣ и на тѣхнитѣ сѣсѣди", Съчинения т. I, стр. 79.

[3]) Вж. *W. Heyd,* Histoire du commerce du Levant au moyen-âge, Leipzig, 1885, p. 532 — 533; — *Сжщий,* Die italienischen Handelscolonien am

прѣводъ на български. Отъ друга пъкъ страна поради голѣмата му недостѫпность, понеже изданието на Silvestre'a de Sacy е за сега библиографична рѣдкость, и поради своеобразния срѣдновѣковенъ латинския езикъ намѣрихме за умѣстно да приложимъ къмъ прѣвода и самия текстъ на договора, та по тоя начинъ да дадемъ на читателя възможность да направи своитѣ сравнения. При това считаме за необходимо още да забѣлѣжимъ тукъ, 1. че латинския текстъ прѣиздаваме въ сѫщия видъ, безъ никакви измѣнения, както е обнародванъ отъ Silvestre de Sacy и 2. че при всичкото ни желание да се придържаме, колкото е възможно, по-близу о самия латински текстъ, ние бѣхме всепакъ принудени, поради труднопрѣводимитѣ формули на срѣдневѣковния канцеларски езикъ, да се отклонимъ на нѣкои мѣста и да ги прѣфразираме за по-голѣма ясность и понятность на прѣвода.

Най-сетнѣ за по-голѣма пригледность ние си позволихме да разбиемъ цѣлия текстъ въ прѣвода на параграфи споредъ отдѣлнитѣ точки, на които се разпада самъ договорътъ, а именно: въ § 1. се установява самоличностьта на прѣдставителитѣ отъ двѣтѣ договорещи се страни; въ § 2. сѫ посочени общитѣ положения въ договора, еднакво задължителни и за двѣтѣ страни; въ §§ 3 — 5 се изброяватъ задълженията на Генуезката община спрѣмо княза Иванко и неговитѣ поданници; въ §§ 6 — 14 сѫ изложени пакъ задълженията на княза Иванко и неговитѣ поданници спрѣмо Генуезката община и генуезцитѣ; въ § 15 се описва обрядътъ, по който е сключенъ договорътъ, — клетвата за точното изпълнение на договора и наказанието, ако би че нѣкоя отъ договорещитѣ се страни не го спази, — и начинътъ за спазването и съблюдението на договора; въ § 16 се отбѣлѣзва: дѣ, кога и въ присѫтствието на какви свидѣтели е билъ сключенъ договорътъ, и най-сетнѣ въ § 17 се посочва, отдѣ е прѣписанъ самия договоръ. Документътъ е прѣподписанъ отъ оногова, който го е прѣписалъ отъ договорната книга на Генуезката община въ цариградската Пера.

Schwarzen Meere въ Zeitschrift für die gesammte Staatswissenschaft, Bd. 18 (1862) S. 713 — 718. — *К. Иречекъ*, Исторія Болгаръ, одес. издание, стр. 438, 443—444; — *Сѫщий*, Княжество България, българ. прѣводъ, ч. II, стр. 819 — 820. — *Ф. Брунъ*, Черноморье, часть I, стр. 296 — 297, часть II, стр. 325 — 343. — *А. Иширковъ*. Изъ срѣдневѣковната търговска история на гр. Варна въ „Списание на Българ. Икономическо дружество, год. X, кн. 4 (1906), стр. 230 — 241.

Като смѣтаме, че съ настоящия прѣводъ и издание на тоя договоръ изпълваме единъ дългъ, ние смѣемъ да се надѣваме, че нашитѣ юристи ще обърнатъ внимание на тоя паметникъ и ще се заинтересуватъ отъ него, като го снабдятъ съ нужнитѣ обяснения и тълкувания, а главно, може би, ще ни посочатъ на грѣшкитѣ въ прѣвода, ако би такива да се окажатъ, въ което ние се не съмнѣваме, като имаме прѣдъ видъ твърдѣ специалния езикъ на нашия документъ.

Въ заключение считаме така сѫщо за свой дългъ да изкажемъ своята благодарность на г. проф. А. Иширковъ, който имá добрината да ни снабди съ прѣписъ отъ изданието на Silvestre de Sacy.

София, юлий 1911 г.

В. Н. Златарски и Г. И. Кацаровъ.

In nomine Domini. Amen.

1. Egregii et potentes viri, d-ni, Johannes de Mezano, Potestas Peyræ et Januensium in imperio Romaniae, Gentilis de Grimaldis, Janonus de Boscho, ambassatores et procuratores magnifici d-ni Anthoniotti Adurni, Dei gratia Januensium ducis et populi defensoris, et consilii anthianorum civitatis Januæ, nec non officii octo civium constitutorum super tractandis et consulendis rebus partium Orientis, de qua procuratione facta per ipsos: d-num ducem, consilium et officium in personis dictorum dominorum Gentilis et Janoni, apparet instrumento publico cum plena et larga et sufficienti baylia, scripto manu Petri de Bargalio notario et cancellario Communis Januæ, MCCCLXXXVII, die XXII marcii, nomine et vice Communis Januæ et omnium Januensium in quacumque parte mundi existentium, ex una parte; et discreti et sapientes viri, d-ni Costa et Jolpani, ambassatores, nuncii et procuratores speciales ad infrascripta, transmissi per magnificum et potentem d-num, d-num Juanchum, filium bonæ memoriæ magnifici d-ni Dobordize, cum plena et sufficienti baylia, ut apparet per litteras patentes subscriptas cum subscriptione scripta propria manu dicti d-ni Juanchi, tenoris infrascripti, *misericordia Dei, d-nus Juanchus,* scripta die XIII madii mensis præsentis, præsentatas per dictos ambasatores præfatis d-nis Potestati et ambasatoribus hodie, nomine et vice dicti d-ni Juanchi et omnium subditorum suorum, ex altera parte; in præsentia concilii ancianorum dicti d-ni Potestatis et totius Peyræ, quorum nomina sunt hæc:

Raffael de Ama,	Dominicus Maribonus,
Lodixius Vayrolus,	Philippus Rubens, et
Lucas Ususmaris,	Darius Spinulla
Johannes Pancia,	

Въ името на Господа, Аминъ.

1. Отличнитѣ и важни (мощни, potentes) мѫже, господа Иоанъ де Мецано, подеста на Пера и на генуезцитѣ въ Ромейската империя, Джентиле де Грималди, Джаноне дел-Боско, посланници и довѣренници (procuratores) отъ прѣславния господинъ Антониото Адорно, по Божия милость дожъ на генуезцитѣ и защитникъ на народа, и отъ съвѣта на анцианитѣ (първенцитѣ) на града Генуа, както и отъ комитета (officium) на осемтѣхъ граждани, опрѣдѣлени да уреждатъ и разгледватъ източнитѣ дѣла; за това довѣрителство, възложено отъ самитѣ: господина дожа, съвѣта и комитета върху личноститѣ на казанитѣ господа Джентиле и Джаноне, става явно отъ държавния (официалния — publicus) актъ съ пълно, широко и достатъчно пълномощие (baylia), написанъ отъ рѫката на Петра де Баргалио, нотаръ и канцеларъ на Генуезката община, на 22. мартъ 1387 год. отъ име и отъ страна на Генуезката община и на всички генуезци, въ която часть на свѣта и да се намиратъ, — *отъ една страна; а отъ друга* — виднитѣ и мѫдри мѫже, господа Коста и Йолпани, посланници, пратеници и специални довѣренници за долу-изложеното, изпратени отъ прѣславния и мощенъ (potentem) господинъ, господинъ Иванко, синъ на приснопаметния прѣславенъ господинъ Добротича, съ пълно и достатъчно пълномощие (baylia), както се види отъ отвореното писмо (litterae patentes — грамота), подписано съ подписъ, написанъ отъ собствената рѫка на казания господинъ Иванко по слѣдния начинъ: „по милосърдіе Божие господинъ Иванко“, писанъ на 13. день отъ настоящия мѣсецъ май; (това писмо биде) прѣдставено днесъ отъ казанитѣ посланници прѣдъ горѣ-поменатитѣ господа, подеста и посланници, отъ име и отъ страна на речения господинъ Иванко и всичкитѣ му поданници, въ присѫтствието на съвѣта отъ анцианитѣ (първенцитѣ) на казания подеста и на цѣла Пера, чиито имена сѫ:

2. Pervenerunt et pervenisse confessi fuerunt dictæ partes, dictis nominibus, ad bonam et veram pacem perpetuo duraturam. Videlicet, quia remisserunt dictæ partes, dictis nominibus, sibi invicem et vicissim, et una pars alteri et altera alteri, omnes injurias, offensas, violencias, rappinas, homicidia et omnia quaecumque hactenus per unam ex dictis partibus in alteram, quomodocumque et qualitercumque, usque in diem et horam præsentem, illatas; promittentes dictæ partes, dictis nominibus, et una pars alteri et altera alteri, solempnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus, sese non offendere, sed ipsam pacem perpetuo tenere et observare cum pactis, modis, promissionibus, formis et conditionibus infrascriptis.

Renunciantes exceptionibus pacis prædictae ut supra non factæ, pacta, promissiones et conditiones infrascriptas non factas, rei ut supra et infra sic non gestæ et sic non se habentis, doli mali, metus infectum, actioni, conditioni sine causa et omni alii juri.

3. Videlicet, quia præfattus d-nus Potestas et ambasadores prædicti, nomino et vice Communis prædicti et Januensium prædictorum, promixerunt dictis d-nis Costæ et Jolpani, ambasatoribus prædictis, a die celebrationis præsentis pacis in antea, benigne habere, tenere et tractare præfattum dominum Juanchum et subditos ipsius, et quoscumque alios subditos ejusdem in quibuscumque terris ejusdem Communis Januæ, ipsosque subditos suos et gentem fideliter salvare et custodire in rebus et mercibus eorumdem, eisdemque hominibus et subditis d-ni Juanchi prædicti

Рафаелъ де Ама
Лудовикъ Вайролусъ
Лука Узусмарисъ
Иоанъ Панчиа
Доминикъ Марибонусъ
Филипъ Рубенсъ
и
Дарий Спинула.

2. Казанитѣ страни съ реченитѣ имена дойдоха и признаха, че сѫ дошли за добъръ и истински вѣчнотраенъ миръ. Именно, реченитѣ страни съ казанитѣ имена си упростиха взаимно и взаимнообразно, едната страна на другата и другата на първата, всички обиди, докачения, насилия, грабежи, убийства и всичко каквото и да е било до днесъ, нанесени отъ едната отъ казанитѣ страни върху другата по какъвто и да било начинъ и както и да е до день днешенъ и часъ, като казанитѣ страни съ реченитѣ имена се обѣщаватъ, едната страна на другата, и другата на първата, чрѣзъ тържествени обѣщания, излизащи отъ едната и отъ другата страна, че нѣма да се обиждатъ (овврѣждатъ), но че ще държатъ и пазятъ тоя миръ вѣчно съгласно съ долу-изложенитѣ съглашения, прѣдписания (modis), обѣщания, положения (formis) и условия (и) като се отказватъ отъ възражения (протести), че горѣ-казаниятъ миръ не е сключенъ както по-горѣ, че долу-означенитѣ съглашения, обѣщания и условия не сѫ направени, че работата не е извършена, както (е изложена) по-горѣ и по-долу, и не се счита за (така) станала, че тѣ (т. е. горнитѣ задължения) сѫ сключени по измама, по заплаха, че тѣ могатъ да дадатъ мѣсто на искове или възражения, какво тѣ сѫ сключени безъ причина, и, най-сетнѣ, че тѣ могатъ да дадатъ мѣсто на всички други искове или възражения съ каквото и да било друго правно основание.

3. Горѣ-поменатитѣ господинъ подеста и горѣ-казанитѣ посланници отъ име и отъ страна на горѣ-речената община и горѣ-казанитѣ генуезци обѣщаха на казанитѣ господа Коста и Йолпани, горѣ-реченитѣ посланници, отъ деня на сключването на настоящия миръ занапрѣдъ да постѫпватъ, да се държатъ и да се обхождатъ благосклонно съ горѣ-казания господинъ Иванко и съ неговитѣ поданници и съ каквито и да било други негови поданници въ които и да било земи на сѫщата община Генуа, и вѣрно да вардятъ и пазятъ самитѣ

jus et justitiam facere, reddere et ministrare, vel fieri reddi et ministrari facere, et omnibus et singulis Januensibus eisdem debentibus seu qui de cetero gentem et subditos præfattos offenderent, a die celebrationis præsentis pacis in antea offendissent, in here (ære) vel personis, quocumque loco territorii dicti Communis, secundum quod ipsi Communi seu rectori præsidenti prædicto Communi melius videbitur, æqua libræ lance servata.

4. Item, prohibetur quibuscumque galeis Januensium, seu qui de Janua transmitterentur, ne præfato domino Juancho et gentibus suis, terris vel locis, aliqua dampna faciant.

5. Item, si contingeret aliquem apportare res seu merces aliquorum Januensium, et cum ipsis se recipere in terris seu locis præfati domini Juanchi, quod restitutis prius rebus et personis possint hujusmodi homines in territorio suo in personis et mercibus recipere et tueri; et eodem modo de iis qui auffugerent è districtu præfati domini Juanchi et reciperent in terris Communis.

6. Versa vice, præfati Costa et Jolpani, ambassatores præfati promixerunt præfatis dominis Potestati, ambassatoribus prædictis, pro Communi Januæ et universorum et singulorum Januensium recipientibus, omnes et singulos Januenses in quibuscumque terris et locis sibi submissis et submittendis, honorare, tenere, recipere, tractare benigne et fideliter salvare et custodire, in terra et mari, sanos et naufragos, in here (ære) ipsorum, et non impedire vel aggravari permittere, nec offendere vel offendi facere vel permittere, immo ab eis omnes injurias, offensas et molestias vel violentias propulsare in territorio et districtu suo, in terris et locis sibi submissis vel de cetero submittendis, et in quacumque alia mundi parte: in ipsisque terris consulem Januensem reci-

негови поданници и хора (gentem) относително вещитѣ и стокитѣ имъ и да правятъ, отдаватъ и оказватъ право и справедливость на сжщитѣ хора и поданници на горѣ-казания господинъ Иванко или да залѣгатъ (facere) да (имъ) се прави, отдава и оказва, понеже както всички, тъй и отдѣлни генуезци имъ длъжатъ, — т. е. ако тия, които нѣкакъ (по другъ начинъ — de cetero) сж оврѣждали горѣ-казанитѣ хора и поданници, — отъ деня на сключването на настоящия миръ занапрѣдъ биха (ги) оврѣдили относително имота или личноститѣ, — въ което и да било мѣсто върху територията на казаната община, споредъ както се покаже по-добрѣ на самата община или на управителя-прѣдседатель на горѣ-речената община, като се запазва точно справедливостьта (aequa librae lance servata).

4. Сжщо запрѣщава се на всѣкакви генуезски кораби или на такива, които биха се прѣпращали отъ Генуа, да правятъ нѣкои пакости на горѣ-казания господинъ Иванко и на хората му, на земитѣ или мѣстата.

5. Сжщо, ако се случи, че нѣкой донесе вещитѣ или стокитѣ на нѣкои генуезци и съ тѣхъ се оттегли (избѣга) въ земитѣ или мѣстата на горѣ-казания господинъ Иванко, то такива хора, слѣдъ като повърнатъ по-напрѣдъ вещитѣ и лицата, могатъ да се оттеглятъ и се пазятъ въ територията му досежно личноститѣ и стокитѣ; по сжщия начинъ (се постановява) и за ония, които побѣгнатъ отъ областьта на горѣ-казания господинъ Иванко и се оттеглятъ въ земитѣ на общината.

6. Обратно, горѣ-казанитѣ Коста и Йолпани, горѣ-реченитѣ посланници, обѣщаха на горѣ-казанитѣ господа, подеста (и) горѣ-реченитѣ посланници, които се задължаватъ вмѣсто Генуезската община и вмѣсто всички и по отдѣлно генуезци, — да почитатъ, държатъ, приематъ и се обнасятъ благосклонно съ всички и по отдѣлно генуезци въ всички земи и мѣста, които имъ сж подчинени и ще бждатъ подчинени, и да (ги) пазятъ и вардятъ вѣрно, по суша и по море, здрави и слѣдъ корабокрушение досежно имота имъ, и да не прѣчатъ или да допущатъ да бждатъ отегчавани (обрѣменявани), нито да обиждатъ или да правятъ (сдѣйствуватъ) или дозволяватъ да бждатъ обиждани, напротивъ, да отблъсватъ отъ тѣхъ всички не-

pere, qui reddat et ministret jus et justitiam Januensibus quibuscumque, de et super omnibus causis et controversiis inter ipsos Januenses emergendis vel oriendis, seu inter dictos Januenses et subditos præfati domini Juanchi, civiliter et criminaliter, ita tamen quod actor sequi debeat forum rei; cui consuli eligendo mitendo et mansuro in dictis terris præstare debeat auxilium, concilium, fortiam et favorem, ad officium suum exercendum, et Januenses quoscumque in suo territorio frequentantes gubernandum et regendum, sibique et ceteris Januensibus reddere et facere justitiæ complementum de quibuscumque aliis sub foro et jurisdictione sua compellendis, in civilibus et criminalibus; et intelligi debeant Januenses omnes illi quos consul Januensis declaraverit, dixerit et nominaverit esse Januenses, seu pro talibus reputatis.

7. Item promixerunt præfati Costa et Jolpani, ambassatores præfati, præfatis dominis Potestati et ambassatoribus recipientibus nominibus quibus supra, quoscumque consules Januenses in territorio suo existentes benigne et graciose tractare, et ipsos et quemlibet ipsorum audire, et super quibuscumque causis sibi spectantibus breviter et sumarie judicare, prout ipsæ conscientiæ ipsius domini videbitur expedire, ita et taliter quod possint de eo merito contentari; et ultra teneantur et debeant dare, tradere et consignare consuli prædicto vel consulibus, mitendo vel eligendo ut supra, territorium aptum, congruum et necessarium, in quo construi possit logia et ecclesia in qua dicti Januensis in terris suis commorantes et frequentantes stare et morari possint et conversari, neque molestari vel aggravari (molestare vel aggravare), molestari vel aggravari permittere aliquem vel aliquos ex dictis Januensibus, pro scelere seu delicto commisso et perpetrato per aliquem seu aliquos alios Januenses; neque quis insons dabit poenas pro aliquo alio scelerato seu delinquente, immo pœ-

правди, обиди и отегчения или насилия въ своята територия и область, въ земитѣ и мѣстата, които имъ сѫ подчинени или ще бѫдатъ нѣкакъ (de cetero) подчинени, и въ която и да било друга часть на свѣта; да приематъ въ собственитѣ си земи генуезски консулъ, който да дава и оказва право и справедливость на всички генуезци за и върху всички дѣла и разпри, които ще възникнатъ или ще произлѣзатъ между самитѣ генуезци или между казанитѣ генуезци и поданницитѣ на горѣ-казания господинъ Иванко, по граждански и углавенъ редъ, така обаче, щото ищецътъ трѣба да търси сѫда на отвѣтника; на тоя консулъ, който ще бѫде избранъ, изпратенъ и ще остане въ казанитѣ земи, той (Иванко) е длъженъ да оказва помощь, съвѣтъ, подкрѣпа и покровителство, за да може тоя (консулътъ) да изпълнява службата си, и да управлява и рѫководи всички генуезци, които често биватъ въ територията му, а нему (на консула) и на другитѣ генуезци да отдава и оказва пълно правосѫдие (reddere et facere justitiae complementum) за всичко друго, което подлежи на неговия сѫдъ и юрисдикция, въ граждански и углавни (дѣла); а подъ генуезци трѣба да се разбиратъ всички ония, които генуезскиятъ консулъ обяви, каже и назове, че сѫ генуезци или за такива се считатъ.

7. Сѫщо горѣ-казанитѣ Коста и Йолпани, горѣ-реченитѣ посланници, обѣщаха на казанитѣ господа, подеста и посланници, които се задължаватъ вмѣсто горнитѣ имена, че той (Иванко) ще се обхожда благосклонно и любезно съ всички генуезски консули, които ще се намиратъ въ неговата територия, и ще изслушва самитѣ тѣхъ и когото и да било отъ тѣхъ, и ще сѫди кратко и бързо върху всички дѣла (процеси), относещи се до него, както ще се покаже на съвѣстьта на самаго господина за полезно, тъй и по такъвъ начинъ, че тѣ да могатъ да бѫдатъ заслужено доволни отъ него. Освѣнъ това обвързватъ се и се задължаватъ да даватъ, прѣдаватъ и подтвърдяватъ за горѣ-казания консулъ или консули, който ще бѫде пратенъ и избранъ както по-горѣ, удобно, подходяще и необходимо мѣсто, на което да може да се построятъ магазини и църква, дѣто казанитѣ генуезци, които ще се бавятъ и често ще дохождатъ въ неговитѣ земи, да могатъ да се спиратъ, да се настаняватъ и да се събиратъ, и да (ги) не отег-

nas (poena) suos tenebit actores; neque, etiam ex uvis acerbis quas patres comedissent, obstupescent dentes filiorum, vel a contra; scilicet quod neque etiam filius dabit poenas pro scelere patris, vel è contra; contra quos malefactores et deliquentes Januenses consul Januensis repertus in loco commissi delicti, cognoscet et inquiret ac judicabit, prout sibi videbitur, justitia mediante.

8. Item, promixerunt prædicti nuncii ut supra, quod ipse magnificus dominus Juanchus rationem bonam, veram et legalem reddet Januensibus de quibuscumque dampnis, furtis, robariis, vel violentiis factis Januensibus, a die celebrationis præsentis pacis, cognitis et celebratis per consules Januenses seu consulem in suo territorio existentem, factis per subditos et districtuales præfati domini Juanchi seu alios quoscumque, cujuscumque conditionis existant; ita et taliter quod dictis Januensibus fiet integre satisfactio de prædictis, sumarie, sine aliqua alia cognitione; et ultra promixerunt quod quotiescumque produci debuerint aliqui Græci, Bulgari, vel alii cujuscumque conditionis existent, in testes contra aliquos Januenses, quod ipsos jurare faciant cum solempnitatibus necessariis et debitis, antequam attestatio ipsorum in aliquo judicio admittatur.

9. Item, promixerunt ambassatores prædicti et nuncii, quod ipse magnificus dominus Juanchus Januenses quoscumque in territorio suo defendet a quibuscumque personis, in here (ære) et personis, et omnes Januenses et bona ipsorum in toto territorio suo salvare et custodire; et si contingeret ipsum dominum Juanchum velle pacem prædictam violare, vel Commune Januæ ad guerram cum eo pervenire, quod tunc et eo casu teneatur ipse

чаватъ или обезпокояватъ, нито да позволяватъ да бѫде отегчаванъ и обезпокояванъ нѣкой или нѣкои отъ казанитѣ генуезци за прѣстѫпление или вина, сторена или извършена отъ нѣкого или отъ нѣкои други генуезци; никой невиненъ да не бѫде наказванъ заради другъ нѣкой прѣстѫпникъ или виновникъ, напротивъ, наказание ще постигне самитѣ (suos) причинители; сѫщо и „отъ ягориди, които бащитѣ биха изяли, нѣма да изтръпватъ зѫбитѣ на синоветѣ" (Иезикиилъ, XVIII, 1) или обратно, т. е. сѫщо и синътъ нѣма да бѫде наказванъ за прѣстѫплението на баща си, или обратно; противъ тия генуезски злосторници и прѣстѫпници генуезскиятъ консулъ, който се намѣри въ мѣстото на стореното прѣстѫпление, ще направи дознание, ще разпита и ще прѣсѫди, както намѣри за добрѣ (prout sibi videntur), като приложи справедливость.

8. Сѫщо горѣ-казанитѣ пратеници, както по-горѣ, обѣщаха, че самъ прѣславниятъ господинъ Иванко ще дава на генуезцитѣ добра, истинска и законна смѣтка за всички щети, грабежи, кражби или насилия, извършени надъ генуезци, отъ деня на сключването на настоящия миръ узнати и обявени отъ генуезскитѣ консули или консула, който прѣбѫдва въ неговата територия, за извършени отъ поданницитѣ и подвластницитѣ (districtuales) на горѣ-казания господинъ Иванко или отъ други нѣкои (лица), отъ каквото и да сѫ положение, така и по такъвъ начинъ, че горѣ-реченитѣ генуезци да получатъ пълно удовлетворение за горѣ-казаното бързо, безъ нѣкое друго разслѣдване. И освѣнъ това обѣщаха, че колкото пѫти трѣба да се изведатъ нѣкои гърци, българи или други, отъ каквото и да сѫ положение, за свидѣтели противъ нѣкои генуезци, да ги подведатъ подъ клетва съ необходимитѣ и надлежни обряди, прѣди да се допусне свидѣтелството имъ въ нѣкой сѫдъ.

9. Сѫщо горѣ-казанитѣ посланници и пратенници обѣщаха, че самъ прѣславниятъ господинъ Иванко ще защищава всички генуезци въ своята територия отъ каквито и да било лица досежно имота и личноститѣ, и че ще пази и варди всички генуезци и имотитѣ имъ по цѣлата си територия; и ако се случи, че самъ господинъ Иванко поиска да наруши горѣ-речения миръ, или Генуезската община започне съ него

dominus Juanchus ipsos Januenses et bona ipsorum salvare et custodire, et eisdem dare et concedere navigia super quibus possint infra tempus congruum et rationabile de territorio suo discedere, res et merces subtiles infra unum mensem inde exportare, et salem et navigia infra menses sex; ita et taliter quod possent libere de territorio suo in personis et rebus exire; et è contra de gentibus et districtualibus suis existentibus in terris Communis fiat.

10. Item, promixerunt et solempniter convenerunt præfati nuncii et ambasatores ut supra, quod præfatus et magnificus dominus Juanchus in locis ipsius habitis vel habituris, nullum fiet devetum, quominus ipsi Januenses semper et quandocumque possint et valeant, de dictis territoriis et districtu ipsius, ad ipsorum liberam voluntatem, extrahere quascumque res et merces et quæcumque victualia quæ et quas ipsi Januenses demissent (emissent) vel quomodocumque aquisivissent, ita et taliter quod nullum possit facere devetum dixtis Januensibus, sed ipsos emere permittere in territorio suo quascumque res et quæcumque victualia voluerint, salvo tempore famis; quo casu liceat super territorio suo facere devetum ipsis Januensibus et prohibitionem in tantun quod aliis quibuscumque extraneis facere deliberaret, et si contingerit ipsum alicui de victualibus facere gratiam, quod tunc teneatur facere dictis Januensibus liberam concedere potestatem.

11. Item, promixerunt dicti nuncii et ambassatores ut supra, quod dictus dominus Juanchus liberabit omnes et singulos Januenses in quibuscumque terris et locis suis repertos, cum uxoribus et concubinis et liberis ipsorum, et etiam naturalibus, ita tamen quod nullum Januensem vel aliquem de familia sua, in qua non intelligantur sclavi, aliqualiter retinere possit, sed in potestate sua ipsos ponet, ut possint quocumque voluerint ire ad suum libitum voluntatis, tanquam amici dicti domini Juanchi, et intelligantur esse Januenses et de familia ipsorum omnes et sin-

война, то тогава и въ тоя случай самъ господинъ Иванко се обвързва да пази и варди самитѣ генуезци и тѣхнитѣ имоти и да имъ дава и отстжпва кораби, на които тѣ да могатъ въ надлежно и разумно опрѣдѣлено врѣме да излѣзатъ отъ територията му, да изнесатъ оттамъ лекитѣ вещи и стоки вжтрѣ въ единъ мѣсецъ, а сольта и корабитѣ вжтрѣ въ шесть мѣсеца, така и по такъвъ начинъ, че тѣ да могатъ да излѣзатъ отъ територията му свободно досежно личноститѣ и вещитѣ; и обратно да става (сжщото) съ неговитѣ хора и поданници въ земитѣ на общината.

10. Сжщо горѣ-казанитѣ пратенници и посланници, както по-горѣ, обѣщаха и тържествено се съгласиха, че горѣ-реченията и прѣславенъ господинъ Иванко въ мѣста, които той притежава или ще притежава, нѣма да запрѣтява, щото сами генуезцитѣ винаги и когато и да било да могатъ и да сж въ състояние по своя свободна воля да изкарватъ отъ неговитѣ казани територии и область всѣкакви вещи и стоки и всѣкакви припаси, които сами генуезцитѣ сж купили или сж ги придобили по какъвто и да било начинъ, и при това тъй и по такъвъ начинъ, че да не може да запрѣтява на казанитѣ генуезци, но да имъ позволява да купуватъ въ неговата територия каквито вещи и каквито припаси и да пожелаятъ, съ изключение въ врѣме на гладъ; въ тоя случай се допуща да прави запрѣщения и прѣчки за самитѣ генуезци по своята територия до толкова, доколкото мисли да прави на други които и да било чужденци, и, ако би се случило, че той окаже милость нѣкому съ припаси, то да се обвърже да допуща (и) на казанитѣ генуезци (сжщата) свободна възможность (potestatem).

11. Сжщо казанитѣ пратенници и посланници, както по-горѣ, обѣщаха, че казаниятъ господинъ Иванко ще освободи всички и по отдѣлно генуезци, които сж намѣрени и се намиратъ въ които и да било негови земи и мѣста, съ женитѣ и наложницитѣ и дѣцата имъ и дори незаконнитѣ тъй обаче, че той да не може да задържи по какъвто и да е начинъ нѣкой генуезецъ или нѣкого отъ сѣмейството му, въ което да не се подразбиратъ робитѣ, но да имъ дава възможность, щото тѣ да могатъ да отидатъ кждѣто и да поискатъ по свое соб-

guli qui declarati fuerint per consulem Januensem, ipsos esse Januenses.

12. Item, promixerunt prædicti nuncii et ambasatores ut supra, quod dictus dominus Juanchus salvabit et custodiet omnes et singulas res et merces quorumcumque Januensium prædictorum, nec exigere, percipere vel colligere, exigi, colligi, vel percipi facere a dictis Januensibus nostris, pro eorum rebus et mercibus ibidem portandis, vehendis, vel transmittendis, et tam per mare quam per terras, nisi duos pro centenario tantum valoris et existimationis dictarum rerum; videlicet, unum pro centenario pro introitu, et alterum pro exitu; non tamen intelligantur in ipsis rebus, navigia, aurum, argentum, perlæ veraces, seu jocalia aliqua, immo cum ipsis navigiis, auro, argento, perlis et jocalibus, tam ibidem portandis, transmittendis, quam extrahendis et exportandis, ipsi Januenses nostri sint liberi, franchi et immunes, et esse debeant, et pro franchis, liberis et immunibus haberi et tractari ab ipso domino Juancho, subditis et officialibus ejusdem; sane semper intellecto quod præfati Januenses ad solvendum prædicto comerchio teneantur ut supra, ipsis vendentibus et alienantibus res et merces prædictas; ipsis vero non vendentibus seu alienantibus, nequaquam pro eis aliquod solvere teneantur; excepto pro rebus et mercibus quæ portarentur per eos et extraherentur de dictis terris ad aliqua alia loca, pro quibus solvi debeat unum pro centenario tantum; neque super ipsis Januensibus imponi possit aliqua alia cohentio (cohertio), mutuum seu gravamen in dictis terris suis, per ipsum dominum Juanchum, gentes et subditos ejusdem.

13. Item, promixerunt prædicti ambasatores et nuncii ut supra, quod dictus dominus Juanchus liberam restitutionem faciet, infra menses duos postquam ad ejus notitiam venerit de pace prædicta, heredibus quondam Lodixii de Goasto, de quibuscumque

ствено желание, като приятели на казания господинъ Иванко и да се смѣтатъ, че сж генуезци и отъ тѣхното сѣмейство всички и по отдѣлно, които генуезскиятъ консулъ обяви, че сж генуезци.

12. Сжщо горѣ-казанитѣ пратеници и посланници, както по-горѣ, обѣщаха, че казаниятъ господинъ Иванко ще пази и варди всички и по отдѣлно вещи и стоки, чиито и да сж отъ горѣ-казани генуезци, и нѣма да изисква, взима или събира, нито да допуща да се изисква, взима или събира отъ казанитѣ наши генуезци за тѣхнитѣ вещи и стоки, които пакъ тамъ се донасятъ, прѣвозватъ или се изпращатъ, както по море, тъй и по суша, повече отъ 2 процента отъ цѣната и стойностьта на казанитѣ вещи, и то 1 процентъ за вносъ и 1 процентъ за износъ; обаче въ тия вещи да се не разбиратъ: кораби, злато, сребро, истински бисери или други скжпоцѣнности, напротивъ, нашитѣ генуезци съ самитѣ кораби, злато сребро, бисери и скжпоцѣнности, които било че се тамъ донасятъ (и) прѣпращатъ, било че се изкарватъ и изнасятъ, да биватъ свободни, необложени съ мита и налози и трѣба да бждатъ и да се считатъ и третиратъ за свободни и необложени съ мита и налози отъ самия господинъ Иванко, поданницитѣ и чиновницитѣ му; обаче винаги да се разбира (sane semper intellecto), че горѣ-казанитѣ генуезци се задължаватъ да плащатъ казаното мито, както по-горѣ, когато сами продаватъ и обмѣнятъ горѣ-казанитѣ вещи и стоки; но когато тѣ не продаватъ или не обмѣнятъ, по никой начинъ да не се задължаватъ да плащатъ нѣщо за тѣхъ, съ изключение за вещи и стоки, които се донасятъ отъ тѣхъ и се изнасятъ отъ казанитѣ земи за други нѣкои мѣста, и за които трѣба да се плаща само 1 процентъ; и върху самитѣ генуезци да не може да се налага нѣкоя друга глоба, принудителенъ заемъ (реквизиция въ форма на заемъ) или тегоба въ казанитѣ негови земи отъ самия господинъ Иванко или отъ неговитѣ хора и поданници.

13. Сжщо горѣ-казанитѣ посланници и пратенници както по-горѣ, обѣщаха, че казаниятъ господинъ Иванко вжтрѣ въ два мѣсеца, слѣдъ като дойде до неговото знание за горѣречения миръ, да върне безъ прѣчки на наслѣдницитѣ на по-

rebus et bonis dicti quondam Lodixii, quæ res et bona in ipsum dominum Juanchum seu subditos suos pervenerunt, tempore mortis dicti quondam Lodixii, vel legisperitæ personæ pro ipsis hæredibus, seu personæ pro communi transmissæ.

14. Item, promixerunt prædicti ambassatores ut supra, quod ipse magnificus dominus Juanchus infra mensem unum proxime venturum a die notificationis sibi factæ de pace prædicta per publicum instrumentum, cum juramentis et aliis quibuscumque cautelis ratificabit, approbabit et confirmabit pacem prædictam et omnia et singula in ea contenta, quam perpetuo attendere promittet.

15. Quæ omnia et singula supra scripta dictæ partes, dictis nominibus, sibi invicem et vicissim, et una pars alteri, et altera alteri solempnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus, promixerunt et ad cautelam juraverunt ad sancta Dei Evangelia, corporaliter tactis sacris Evangeliis; videlicet, præfati dominus Potestas, ambassatores et concilium, more Latinorum tactis sacrosanctis Scripturis, et præfati domini Costa et Jolpani, nuncii et ambassatores præfati, more Græcorum; prædicta omnia et singula habere perpetuo et tenere per se ipsos, gentes et subditos, et officiales eorumdem et dicti Communis, et universos Januenses; ratta, grata et firma attendere complere et observere, et in nullo contra facere vel venire, aliqua ratione vel causa quæ dici vel excogitari posset, de jure vel de facto, sub pœna et in poena perperorum centum millium aureorum, ad sagium Peyræ; in quam poenam incidat pars non observans parti observanti, toties quoties fuerit contra factum vel ut supra non observatum pro dampno interesse partis observantis; et quae poena possit comiti (committi) et exigi cum effectu per partem observantem a parte contra faciente, quoties fuerit contra factum vel ut supra non observatum cum restitutione omnium et singulorum dampnorum interesse et expensarum quæ propter ea fierint; qua poena soluta vel non, prædicta omnia et singula nihilominus rata et firma perpetuo perdurent. Et pro his omnibus et singulis attendendis et observandis, præfati domini Potestas, ambassatores et concilium obligaverunt et ypothecaverunt dictis

койния Лодиксий де Гоасто ония отъ вещитѣ и имотитѣ на казания покойний Лодиксий, които вещи и имоти сѫ достигнали до самия господинъ Иванко или до неговитѣ поданници въ врѣме на смъртьта на казания покойний Лодиксий, или на вѣщо въ законитѣ лице (адвокатъ) вмѣсто самитѣ наслѣдници, или на лице, изпратено отъ страна на общината.

14. Сѫщо горѣ-казанитѣ посланници, както по-горѣ, обѣщаха, че самъ прѣславниятъ господинъ Иванко прѣзъ найблизкия мѣсецъ отъ деня, когато му се извѣсти за сключения горѣ-казанъ миръ, чрѣзъ държавенъ актъ, съ клетви и други каквито и да сѫ обезпечения ще скрѣпи, одобри и подтвърди горѣ-речения миръ и всичко и по отдѣлно, което се съдържа въ него, (миръ) който той се обѣщава да държи вѣчно.

15. Това горѣ-написаното, всичко и по отдѣлно, казанитѣ страни, съ казанитѣ имена, си обѣщаха взаимообразно, едната страна на другата и другата на първата, при тържественни обѣщания, излѣзли отъ едната и отъ другата страна, и за обезпечение заклеха се надъ светото Божие Евангелие, като се докоснаха до светото Евангелие, именно, горѣ-казанитѣ господинъ подеста, посланницитѣ и съвѣтътъ по латинския обичай, като се допрѣха до свещенното Писание, а горѣ-реченитѣ господа Коста и Йолпани, горѣ-казанитѣ пратенници и посланници, — по грѫцкия обичай: да иматъ вѣчно и държатъ всичко горѣ-казано и по отдѣлно тѣ сами, и тѣхнитѣ хора, поданници и чиновници, както и ония на казаната община, тъй и всички генуезци; точно, доброволно и здраво да (го) съблюдаватъ, изпълняватъ и пазятъ и въ нищо да не постѫпватъ и отиватъ противъ по какво-годѣ основание или причина, която би могла да се каже или измисли, de jure или de facto, подъ (страхъ на) глоба и въ глоба отъ 100000 златни перпери по курса на Пера; въ тая глоба да впадне оная страна, която не спазва, въ полза на оная, която спазва, толкова пѫти, колкото пѫти се постѫпи противъ или не се спази както по-горѣ, за врѣди и загуби на спазващата страна; и спазващата страна да може да конфискува и изисква на дѣло (cum effectu) тая глоба отъ постѫпващата противъ страна, колкото пѫти се постѫпва противъ или не се спазва както по-горѣ, съ връщане на всички и по отдѣлно врѣди и загуби и на

ambassatoribus, omnia et singula bona dicti Communis Januæ et oppidi Peyræ, quæ aliquo capitulo obligari non prohibentur; et prædicti ambassatores omnia et singula bona præfati domini Juanchi præsentia et futura, mobilia et immobilia, quæ nunc habet vel possidet, vel in futurum habebit vel possidebit.

16. Actum Peyræ, in palatio habitationis domini Potestatis, in aula superiori dicti palatii, anno dominicæ nativitatis MCCCL XXXVII-o, indictione nona secundum cursum Januæ, die vigesima septima maii, hora post tertiam et ante nonam; præsentibus testibus ad hoc vocatis et rogatis, discreto viro domino Antonio de Via, notario vicario curiæ ipsius domini Potestatis; Angelino de Sirimbaldo; de Saulo; Lodixio de Ponte, quondam Joannis; Lodixio Carpeneto, filio Laurentii; Bartholomæo Villanucio, notario, interprete publico prædicta omnia legente, prædictis Costæ et Jolpani interpretanti; Joanne de Bozolo, notario, et Raffaële de Via Cava, filio Georgii, milite curiæ ipsius domini Potestatis.

17. Extractum est ut supra de volumine sive libro conventionum Communis Peyræ, existente penes dominum Potestatem Peyræ, sed ab authentico publici instrumenti scripti manu Hetoris de Abeneriis, notarii, in dicto libro extensi et publicati.

Antonius de Murtedo de Monilia, notarius.

разноскитѣ, които сж станали поради това; заплати ли се, или не тая глоба, горѣ-казаното всичко и по отдѣлно все пакь точно и яко вѣчно да трае. А за съблюдаване и спазване на всичко това и по отдѣлно горѣ-казанитѣ господа подеста, посланници и съвѣтъ заложиха и ипотекираха на казанитѣ посланници всички и по отдѣлно имоти на казаната община Генуа и на града Пера, за които никакъвъ законъ не прѣчи да бждатъ заложени; и горѣ-казанитѣ посланници (заложиха) всички и по отдѣлно имоти на горѣ-речения господинъ Иванко, сегашни и бждащи, движими и не движими, които той сега ще притежава и владѣе или въ бждаще ще притежава и владѣе.

16. Извършено въ Пера, въ палата за живѣене на господина подеста, въ горнята зала на казания палатъ, въ 1387 година отъ рождество Господне, въ деветия индиктионъ, споредъ броението на Генуа, въ 27. день на май, часа слѣдъ три и прѣди деветъ, въ присжтствието на свидѣтели, повикани и призовани за това: почтенния мжжъ господинъ Антонио де Виа, нотаръ-помощникъ на курията на господина подеста, Анджелино де Сиримбалдо, де Сауло, Лодиксий де Понте, синъ на покойния Иоанна, Лодиксий Карпенето, синъ Ливрентиевъ, Бартэломео Виллануцио, нотаръ, държавенъ прѣводачъ, който прочете всичко горѣ-казано, като прѣвеждаше на горѣ-казанитѣ Коста и Йолпани; Иоаннъ де Боцоло, нотарь, и Рафаелъ де Виа Кава, синъ Георгиевъ, дворски щитоносецъ на самия господинъ подеста.

17. Извлѣчено е, както по-горѣ, отъ тома или книгата на договоритѣ на общината Пера, която се намира у господина подеста на Пера, но отъ автентичния държавенъ актъ, писанъ отъ ржката на Хектора де Абенери, нотаръ, изложенъ и публикуванъ въ казаната книга.

Антонио де Муртедо де Монилия, нотаръ.